

niso bali gromenja valov, ne moči viharja, so zaigrale solze v očeh. Njih tovariš, ki ni zakrivil nič, ki je zvršil, kar bi storil vsak človek v samoobrambi, je ležal s prestreljeno glavo in prsi pred njimi.

Le trenotek je čutil, da je človek kakor drugi, ko ga je podčastnik tepel. In to zavedanje je moral plačati s svojim življenjem.

O ironija. Verski in liberalni hinavci pojdite se solit s svojimi frazami o človeškem dostojanstvu, v imenu katerega morite druge ljudi, kakor mesar nerazumno živino.

MLADI JUNAK.

Zgodovinska črta.

J. Z.—k.

Pariz je zavil v črnkasto sivo meglo. Grmi in bliska se, kakor da bi preko njega drvila najhujša mevihta. Topovi, mitreljeze in puške pojejo smrtno posen.

Na barikadi, ki brani vhod vladnim četam v predmestje St. Denis, stoji še nekaj komunarov. Barikada je razstreljena, le sredi ulice je še groblja kamenja, ometana na debelo s prstjo, s katere pošilja edin še nepoškodovan top svoje smrtnosne kroglice med Verzeljce.

Okoli njega je le še peščica komunarov, ki se je odločila, zabraniti vhod sovražniku v mesto, ali pa umreti na barikadi za svobodo. Vsi so ranjeni, kajti kroglice iz mitreljez se osipajo tako gosto med nje, da bi še miš ne otekla smrti, kaj še le ljudje.

Med branitelji barikade je tudi komaj dvanajst let star bosonog deček. Kroglico za kroglico pošilja med sovražnika, ki se pripravlja, da z naskokom vzame barikado. Pešči z nasajenimi bajoneti pod zaščito mitreljez in topov se pomikajo vedno bližje in bližje.

Oddaljeni so komaj petdeset korakov. Sedaj štirideset. Deček se ne zmeni za to. Strel za strelom pošilja med pešce, kakor da bi bili še tisoč korakov oddaljeni. Približali so se na dvajset korakov.

Deček se ozre po svojih tovariših. Sedaj še le zapazi, da je edini branitelj barikade, kajti njegovi tovariši so junško umrli, vršili so svojo dolžnost do zadnjega.

Okoli topa, čigar smrtonosno žrelo je bilo obrneno grozeče proti naskokujočim pešcem, je ležalo kar cel kup mrtvecev. Sredi med njimi je ležal Pier, dvajset let star kovaški pomočnik. V desnici je držal tlečo lunto, z levico je pa kazal na bližajoče se pešce, kakor da bi hotel reči, kam je treba poslati zadnji strel.

Le trenotek je pomislil deček. Planil je k Pieru, izdrl mu tlečo lunto iz desnice in zapalil top, da si kroglice pele znano pesen okoli njegovih ušes: "Sss—zizi—sss—zi."

Včinek je bil grozen, top je bil nabasan s kartečami. Kakor trava, kedar kosec zamahne s koso, se je zgrudila cela vrsta pešcev na tla, njih kri je pa pobarvala rdeče umazani pariški tlak. Pešči v zadnjih vrstah so obsupnili, spreletel jih je strah in videti je bilo, kakor da hočejo v divjem begu iskati rešitve.

V tem osodepolnem trenutku je nekdo zakričal: "Tega dečka ujemite živega!"

Ko so se prvi pešči pridrtili na grobljo kamenja, je dečka zgrabilo deset rok, ki se je trudil, da znova nabaše top.

Peljali so ga pred mladega poročnika, ki je bil edini častnik, kojemu so pri naskokujočemu oddelku pešcev prizanesle karteče.

"Postavite ga ob zid in vstrelite ga," je dejal hladnokrvno poročnik. "Povelje se glasi, da se vstrelji vsakega puntarja, ne glede na starost in spol, če se ga zajame z orožjem v roki."

"Eno prošnjo imam še g. poročnik," je dejal deček. "Upam, da mi jo dovolite, ker sem obsojen k smrti."

"Govori," ga je prekinil poročnik.

"Ta žepna ura je spomin moje očeta, ki je umrl, ko sem bil dve leti star," je pričel deček. "Dovolite, da jo ponesem k svoji materi, ki stanuje v ti hiši tukajle in da svojo mater še enkrat objamem, predno umrjem."

Poročnik je primikimal. Mislil je, da bo deček to priliko uporabil in utekel, njemu pa ne bode treba zvršiti smrtno obsodbe nad otrokom.

Deček je kakor blisk odhitel. A ni minilo pet minut, že je stal pred poročnikom, rekoč:

"Tukaj sem! Mirno pričakujem sedaj smrti."

Postavili so ga ob zid.

"Dobro merite sužnji," je zakričal deček. "Živela svoboda, enakost in bratstvo!"

Poročnik je zamahnil s sabljo, puške so počile in mladi junak je izdihnil...

LJUBICA IN MOJE LJUBICE.

Črta.

Napisal D—r.

Že nekaj mesecev je govorila, da imam več ljubice.

Ljudje so ji baje povedali tako, in ona, ki ne pozna hudobnega sveta, je vrjela.

Od tedaj me je pri vsaki priliki dražila stem — in sicer resno dražila, in vsaka beseda je bila zame rezka, osorna.

Da me ljubi, o tem sem bil prepričan; vendar pa vsled tega nisem uživati tistih zaupnosti pri njej, ki bi jih bil sicer lahko. To me je bolelo. Zakaj ljubim sem Marto iz dna svojega srca in duše in dal bi za njo svoje borno življenje, če bi bilo treba.

Človek sicer nerad žrtvuje življenje v take namene, toda v teh slučajih so izjeme.

Kdo ne pozna intrig v življenju, ki jih vstvarjajo včasih naši najboljši prijatelji, da otežkočijo življenje in nam kake cilje? Prav tako je v ljubici. Če je le mogoče se skuša priliti ognju ljubezni grenko tekočino, da provzroča človeku grenke trenutke ob nje strupenem žaru. — Marta ne pozna rafinanosti in ne vidi na prvih mah zlobne nakane ljudi, ki se ji v obraz dobrkajo, za hrbtom pa smejejo — in prav to je bil vedno vzrok, da mi je očitala nekaj, kar sama ni mogla zapopasti kaj naj bi tisto bilo in kdo so tiste ljubice; kajti vedela je, da od kar občujem žnjo, nisem zahajal v njo ne poznane družbe.

Trpela je Marta in trpel sem jaz. Čemerno sva sedela ob večerih ob

mizi in ure so bile težke; pogledi iz njenega očesa so bili nezaupni; iz njih se je čitala tožba in karanje, žalost pa je kazala svitla solza, ki se je lesketala v očesu kot brijant.

Hudo mi je bilo in nisem si znal pomagati.

Vsi ugovori o hudobnih jezikih niso pomagali ničesar; živela je v trdni veri, da imam več ljubice.

Nekega večera jo povabim v moje stanovanje. "Videlat boš moje ljubice," sem ji dejal. Vse ti pokažem, da jih spoznaš...

Stresla se je Marta in zadržalo je njeno telo, tako, da sem se prestrašil.

"Pa zakaj si tajil do sedaj," me je nagovorila z žalostnim in trepetajočim glasom.

"Nič nisem tajil, dragica, le pomiri se, vse bo dobro. Danes Ti hočem pokazati moje ljubice, da jih spoznaš in jih sprejmeš za svoje prijateljice, zakaj poštene so in vredne, da jih sprejmeš za svoje."

Zaplakala je Marta in svetle solze kot biseri so se vtille na modri predpasnik.

Prejel sem jo za ramo in jo hotel objeti, toda odrinila me je z vso silo od sebe; zakrila je obraz v predpasnik in je ihtela glasno.

Zunaj se je storil mrak in luči so brlele v svetilkah ob cesti, ko je vstala Marta izza mize. Oči je imela motne, globoko vdrte v jamicah in rdeče. Njeni lepi dolgi lasje so plavali veličastno nad čelom in zdelo se mi je, da vidim pred seboj simbol, boginje svobode.

Zaničljiv pogled se je rodil v njenih očeh, ki je bil uprt naravnost v mé.

Pogledal sem jo proseče, ljubezljivo. To je pomagalo.

Ozrla se je zadovoljneje in odšla v stransko sobo.

*

Ko sva stopila z Marto na ulico, je bila že trda tema. Jug je neprijetno mešal goroko atmosfero in semtertje se je za vogalom vzdignilo nekoliko prahu v zrak, pa ga neslo v vrtincu naprej po cesti. Zavila sva po B. cesti, ki je bolj v zatišju, da se ogneva prahu in zoperni južni sapi.

Hodila sva naglo in malone molčeča; edino Marta me je spomnila na ljubice. Konečno prideva do stanovanja. Pred vrati sva se še ozrla po prašni cesti, potem pa vstopila.

Majhna je moja soba; umivalnik, perilna omara, postelja, en stol in nekaj kljuk po zidu, vlada skoro cel prostor v sobi. Človek se mora muzati okoli teh predmetov ko kača okoli zidu, če hoče, da pride od ene stvari do druge. Marta je sedla na stol in vzela v roke na omari ležeči časnik iz stare domovine. Pogledala ga je in ga je odložila.

"Kije so ljubice — Ti?!"

Namuznil sem se in stopil sem v kot k postelji.

V kotu je stal poleg vzglavja rdeče barvan prapor, simbol iz neke maskarade, in na njem je bilo z lepimi belimi črkami zapisano: svoboda, enakost in bratstvo!

Razmotal sem prapor in nazgrnil ga tako, da se je bliškal napis na rdečem blagu.

To-le, draga, je moja ljubica. Na tem praporju pa so še tri ljubice, to je ljubica enakost, ljubica svoboda in ljubljeno bratstvo.

Začudeno je gledala Marta rde-

čo zastavo in začudeno je motrila na njej lepi beli napis.

Ali je to resnica, kar govoriš — Ti? — Prisegam Marta, da govornim čisto resnico.

To so moje ljubice, — družih poleg Tebe ne poznam...

Na njenem obrazu je bilo zapaziti vračujočo zadovoljnost, in vendar sama ni znala od kod je to prišlo. Vse je prišlo samo ob sebi...

Pogledala je ljubezljivo Marta in solza brezvzročnega veselja je zaigrala v njenih očeh.

Privil sem jo na lahno k sebi, pritisnil na u stnico in vroče poljubil. Bila sva zopet srečna...

Ko sva odhajala na njen dom se mi je iz srca smejala — nevem pa, ali njeni razočaranosti, ali ljudem, ki so hudobni in ne privoščijo drugim sreče...

(Iz 3. strani.)

val. Naša zemlja pa tudi ni bila taka, kakršna je danes; ona se je razvijala iz plina v tekočino in goreči planet liki solnce, a je dandanes že preživeli planet. Kakor ima vsaka stvarca, vsako bitje svoj početek, življenje, smrt ali konec bitja, tako je tudi s planeti; tudi ti se porajajo, tudi ti žive in izumirajo. Razlika med posameznimi dobami poroda, življenja in smrti pa je obsežna v velikosti in različnosti sestave in drugih okolnosti teles. Mušica živi le par minut, človek doživi 70 in več let in planeti milijarde let. Iz tega razlaganja vede o postanku svetov, pa je padla svetopisemska pravljica, češ, svet je bil ustvarjen v šestih dneh. Trebaló je milijone let, da je naša zemlja zadobila trdo skorjo, da se je pričela na njej današnja prekrasna flora in favna. Po Svetem pismu naj bi bila zemlja stara kakih 4000 do 5000 let. Eksaktna veda je stari nazor zavrgla kakor marsikaj v praznoverstvu, čarovništvo, čudeže i.t.d. Svet ni omejen prostor, temveč je neskončen v velikem in malem. Na tisoče je solnc, na milijone zvezd in drugih planetov. V tem velikanskem prostoru so osolnija, eno, okrog katerega se vrtita dve solnci sparoma. Imamo v vsemirju zemlje, ki imajo dva solnčna vzhoda. Drugo osolnija je s štirimi solnci, a vsakotero ima drugo barvo. Po zahodu rdečega solnca izide blede, potem ono s smaragdno barvo in zatem pride solnce barve kakor safir. Ta neizmerni univerzum je poln življenja in gibanja. Tu propad življenja, tam porod. Ustvarjenje je večno in se nikdor ne neha. Nižje oblike prehajajo v višje in popolnejše. Jezero izginjajo in nastajajo drugod. Večen je razvoj in večen napredek in ni sile, ki bi ga ustavila. Tudi človek ni bil koj izpočetka tak kot je danes. Kakšen je bil tisti človek, ki ga je Sveto pismo krstilo za Adama? Divjaky na otoku Borneo, južnomorski otočani — tu imate tiste Adame; nagi so, na pol živalski, in pojedjo — tudi svojega bližnjega. In vendar so te neljube temne stvari napredovale od svojih nekdanjih pradedov. Celó v tej priposti manifestaciji civilizacije je potreboval divjak milijone let, da je postal tak, kakor je dandanes. Napredek je premočen, da bi ga bilo možno utajiti. Sveto pismo, koran i.t.d. so le proizvodi svojega časa, že davno u-